

HUTBE HAZIRLAMA VE DEĞERLENDİRME KILAVUZU

A- HUTBE HAZIRLAMA ÖLÇÜTLERİ

Hutbe metni, önceden hazırlanan bir plâna göre yazılır ve bu plânla birlikte değerlendirilmek üzere komisyona teslim edilir. Hutbe plânı, değerlendirilecek hutbenin taslağı mahiyetindedir ve hutbenin temel niteliklerini içerir. Bu nitelikler, hutbe metninin değerlendirilmesinde ölçüt işlevi görür.

1- Hutbe Plânında Yer Alacak Unsurlar

Hutbe plânı, hutbe metninden önce, hutbeye hazırlık aşamasında oluşturulur. Bu plân, hutbe yazımı ve değerlendirilmesinde, sürekli göz önünde bulundurulur. Bu kısımda aşağıdaki unsurlar yer alır:

a) Hutbenin Konusu

Konu adı belirtilir. Konu adının amaç ve muhtevayı yansıtmaya özen gösterilir. Konu seçiminde belirli günler, geceler, haftalar, çözümüne dinin katkısı öngörülen güncel sorunlar, cemaatin ihtiyaçları ve beklentileri dikkate alınır.

b) Hutbenin Problemi

Hutbenin ele aldığı problem tanımlanır. Varsa alt problemler yazılır. Problem yazımı, betimleme (problemin niteliklerini açıklama) ya da soru kipinde olabilir.

Problem yazımı, hutbenin problem ya da hedef merkezli olduğunu ortaya koyar. Hutbe problem merkezli ise problem, hedef merkezli ise hedef açıkça belirtilmelidir. Problem ve hedefi birlikte nitelendirmek de mümkündür.

c) Hutbenin Amacı

Hutbe ile ulaşılmak istenen amaç ifade edilir. Amaç, problemle bütünlük içinde olmalıdır.

d) Hutbeden Cemaatin Kazanımları

Kazanımlar, amaç gerçekleştiğinde, hutbeyi dinlemiş olan cemaatin edinebileceği öngörülen bilgi, duygu, tutum ve davranışları anlatır.

Kazanımların mutlaka problem ve alt problemlerle örtüşmesi gerekir. Problem cümlesinin ihtiva etmediği kazanım yazılmamalıdır.

e) Hutbenin Temel Niteliği

Hutbenin bilgilendirici, ikna edici ya da duygulandırıcı niteliklerinden hangisinin öne çıktığı belirtilir.

Bilgilendirici hutbe; bilgi kazandırıcı, yanlış bilgiyi düzeltici, eksik bilgiyi tamamlayıcı niteliktedir. Bu özellik; düşünceleri harekete geçirme, yeniden düşünme, mevcut bakış açısını gözden geçirme ve sorgulama hedeflerine yöneliktir.

İkna edici hutbe; cemaatin inanç, değer, düşünce, tutum ve davranışlarında olumlu değişiklikleri hedefler. Delillerle iradeye seslenme, yeni bakış açısı kazandırma, mevcut bilgileri pekiştirme hedeflenir.

Duygulandırıcı/motive edici hutbe; olumlu davranışlar kazandırmak için insanların duygularını harekete geçirmeyi hedefler.

Hutbelerin temel niteliği, yazılan hutbenin dil/anlatım formunu belirler. Bir hutbe bu üç nitelikten her birine sahip olmalıdır. Ancak, her hutbenin öne çıkan bir temel niteliği bulunmalıdır. Hutbe, amacına uygun temel bir nitelikte belirginleşmelidir. Temel niteliğin ve yardımcı niteliklerin hangisi olduğu belirtilmelidir.

f) Hutbenin Kaynakları

Hutbe hazırlanırken istifade edilen kaynaklar (Ayet, hadis ve bunları anlama, yorumlama ve uygulama geleneğine ilişkin kaynaklar) belirtilir.

2- Hutbe Metninde Yer Alacak Unsurlar

a) Girişte ayet/hadis, kavramsal çerçeve, tahkiye; problem veya kazanımlara işaret eden cümlelere yer verilir.

b) Problemlerle ilişkilendirilerek, doğrudan dini kaynağa/dayanağa atıf yapılır.

c) Dini kaynaklara atıflar, temel nitelik (bilgilendirme, ikna etme, duygulandırma) merkezli olarak çeşitlendirilir.

d) Güncel hayattan örnek olay ve olgularla açılım sağlanır.

e) Sonuç kısmında kazanım ve öğüt merkezli bir özet yapılır.

B- HUTBE DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

- 1- Hutbenin başlığı içerikle uyumlu mu?
- 2- Problem/alt problemler açıkça belirtilmiş mi?
- 3- Problem, bir hutbe için uygun mu?
- 4- Problem, gündeme uygun mu?
- 5- Problem, beklenti ve ihtiyaçları karşılıyor mu?
- 6- Hutbe, muhteva ve dil açısından problem veya hedef merkezli işlenmiş mi?
- 7- Hutbenin muhtevası, öngörülen kazanımları edindirecek nitelikte mi?
- 8- Hutbenin sonucu; kazanımları özetler nitelikte mi?
- 9- Hutbenin öne çıkan niteliği nedir? (Bilgilendirici, ikna edici, duygulandırıcı)
- 10- Kazanımlar, hutbenin temel niteliği ile örtüşüyor mu?
- 11- Hutbenin ifade ve üslubu temel niteliğe uygun mu?
- 12- Konuyla ilgili ayet ve hadislere yer verilmiş mi?
- 13- Seçilen ayet ve hadisler;
  - a) Amaç ve kazanımlara uygun mu?
  - b) Hutbenin temel niteliğine uygun mu?
  - c) Uygun yerde zikredilmiş mi?
  - d) Meal ve tercüme bakımından açık ve anlaşılır mı?
  - e) Tefsir ve tercüme edilirken Başkanlık yayınlarından istifade edilmiş mi?
- 14- Hutbenin dili, temel niteliği ile uyuşmakta mı?
  - a) Bilgilendirici dil ağırlığı ve uygunluğu
  - b) İkna edici dil ağırlığı ve uygunluğu
  - c) Duygulandırıcı dil ağırlığı ve uygunluğu
- 15- Cümle niteliklerinin uygunluk düzeyi nedir?
  - a) Bildirici cümleler
  - b) Açıklayıcı cümleler
  - c) Emredici/yasaklayıcı cümleler
  - d) Eleştirici cümleler
  - e) Öğüt verici cümleler

- f) Olumlu cümleler
  - g) Olumsuz cümleler
  - h) Devrik cümleler
  - i) Soru cümleleri
  - j) Hayret cümleleri
- 16- Cümle uzunlukları uygun mu? (6-8 kelime arası en uygun)
- 17- Kavramlar/Kelimeler:
- a) Cemaatin düzeyi gözetilerek anlaşılır kelimeler seçilmiş mi?
  - b) Telaffuzu zor kelimelerden kaçınılmış mı?
  - c) Anlaşılmaması muhtemel kelime ve kavramlar yeterince açıklanmış mı?
- 18- Hutbenin uzunluğu anlaşılabilirlik açısından uygun mu?
- 19- Müjde ve uyarı dengesi gözetilmiş mi?
- 20- Hutbede imla kurallarına uyulmuş mu?
- 21- Hutbenin muhtevası Kur'an, sünnet ve bilimsel gerçeklerle uyumlu mu?
- 22- Milli birlik ve bütünlüğü zedeleyici ifadelerden kaçınılmış mı?
- 23- Kişi veya grupları tahkir edici ifadeler var mı?
- 24- Ön yargılı ve politik ifadelerden, polemiklerden kaçınılmış mı?
- 25- Henüz netleşmemiş görüşlere yer verilerek gereksiz tartışmalara ve huzursuzluğa sebep olabilecek hususlar var mı?
- 26- Hutbe, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın toplumu inanç, ibadet ve ahlak konularında aydınlatma göreviyle bağdaşır nitelikte mi?

C- ŞEKİL BAKIMINDAN HUTBE ÖLÇÜTLERİ

- 1- Hutbe A4 kâğıdına dikey iki sütun halinde yazılacaktır.
- 2- Hutbenin sol üst köşesinde il ve tarih belirtilecektir.
- 3- Hutbenin başlangıcında mutlaka ayet ve hadis metni bulunacak; ayet metninden önce besmele,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

hadis metninden önce ise,

وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

ifadesi yer alacaktır.

- 4- Ayet ve hadis metninden sonra büyük harflerle ve “bolt” stilinde hutbenin başlığı yazılacaktır.
- 5- Hutbelerde Diyanet Meali veya Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsirinden istifade edilecektir.
- 6- Hadislerin kaynakları verilirken titiz davranılacak, kaynakların özellikle “Kütüb-i Tis'a”dan olmasına özen gösterilecektir. Kaynak olarak kabul edilmeyen eserler, hadis kaynağı olarak gösterilmeyecektir.
- 7- Hutbede belirtilen kaynaklar, hutbenin sağ alt tarafında sonnot olarak verilecektir.
- 8- Hutbenin sağ alt köşesinde sonnotlardan sonra hutbeyi hazırlayanın ismi ve unvanıyla birlikte hutbenin il irşat kurulunun redaksiyonundan geçtiği belirtilecektir.

EK-1

9- Hutbe metni, Times New Roman (12 punto) veya Arial (11 punto) yazı karakterinde hazırlanacaktır. Sonnotlar, Times New Roman (9 punto) veya Arial (8 punto) yazı karakterinde olacak, Arapça karakterler ise 18 puntoyu geçmeyecek şekilde büyük yazılabilecektir.

10- “Muhterem Müslümanlar, Aziz Müminler, Kıymetli Müslümanlar, Değerli Müminler, Aziz Kardeşlerim” vb. hitap cümleleri ile paragrafların ilk satırları 1 cm sağa kaydırılacaktır. Hitap cümlelerinden sonra paragraf boşluğu bırakılmayacaktır. Paragraflar arasında 6 nk, satırlar arasında 1.15 boşluk bırakılacaktır.

11- Belirtilen kriterlere göre yazılmış örnek hutbe formatına aşağıda yer verilmiştir.

HUTBE DEĞERLENDİRME FORMU				
Hutbeyi Hazırlayanın Adı Soyadı:				
Unvanı ve Görev Yeri:				
Değerlendirme Puanı:	3	2	1	0
1- Hutbenin başlığı içerikle uyumlu mu?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
2- Problem/alt problemler açıkça belirtilmiş mi?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
3- Problem, bir hutbe için uygun mu?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
4- Problem, gündeme uygun mu?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
5- Problem, beklenti ve ihtiyaçları karşılıyor mu?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
6- Hutbenin muhtevası, öngörülen kazanımları edindirecek nitelikte mi?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
7- Kazanımlar, hutbenin temel niteliği ile örtüşüyor mu?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
8- Hutbenin ifade ve üslubu temel niteliğe uygun mu?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
9- Hutbenin sonucu; kazanımları özetler nitelikte mi?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
10- Kaynaklar usulüne göre belirtilmiş mi?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
11- Konuyla ilgili ayet ve hadisler yer verilmiş mi?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
12- Ayet ve hadisler amaç ve kazanımlara uygun mu?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
13- Ayet ve hadisler hutbenin temel niteliğine uygun mu?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
14- Ayet ve hadisler uygun yerde zikredilmiş mi?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
15- Ayet ve hadisler meal ve tercüme bakımından açık ve anlaşılır mı?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
16- Ayet ve hadisler tefsir ve tercüme edilirken Başkanlık yayınlarından istifade edilmiş mi?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
17- Hutbenin dili, temel niteliği ile uyuşmakta mı?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
18- Cümle uzunlukları uygun mu? (6-8 kelime arası en uygun)	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
19- Hutbenin dili cemaatin anlayacağı şekilde açık mı?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
20- Cemaatin düzeyi gözetilerek anlaşılır kelimeler seçilmiş mi?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
21- Telaffuzu zor kelimelerden kaçınılmış mı?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
22- Anlaşılmaması muhtemel kelime ve kavramlar yeterince açıklanmış mı?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
23- Hutbenin uzunluğu anlaşılabilirlik açısından uygun mu?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
24- Müjde ve uyarı dengesi gözetilmiş mi?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
25- Hutbede imla kurallarına uyulmuş mu?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
26- Hutbenin muhtevası Kur'an, sünnet ve bilimsel gerçeklerle uyumlu mu?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
27- Milli birlik ve bütünlüğü zedeleyici ifadelerden kaçınılmış mı?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
28- Kişi veya grupları tahkir edici ifadeler var mı?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
29- Ön yargılı ve politik ifadelerden, polemiklerden kaçınılmış mı?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
30- Henüz netleşmemiş görüşlere yer verilerek gereksiz tartışmalara ve huzursuzluğa sebep olabilecek hususlar var mı?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır
31- Hutbe, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın toplumu inanç, ibadet ve ahlak konularında aydınlatma göreviyle bağdaşır nitelikte mi?	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Hayır

DEĞERLENDİRME SONUCU		
Uygun dur	Düzeltilmelerden Sonra Okunabilir	Uygun Değildir
☐	☐	☐

İl İrşat Kurulu Başkanı
Adı Soyadı
Unvanı
İmza

Üye
Adı Soyadı
Unvanı
İmza

Üye
Adı Soyadı
Unvanı
İmza

Üye
Adı Soyadı
Unvanı
İmza

Üye
Adı Soyadı
Unvanı
İmza

NOT:

1- 27-31 arası maddelerden tam puan alamayan veya düzeltilme imkânı bulunmayan hutbeler, diğer maddelerden tam puan alsalar dahi değerlendirmeye alınamazlar.

2- Bir hutbenin okunabilmesi için verilen puanların toplamının en az 55 olması gerekir.

İL : GENEL
TARİH : 03.01.2020

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ. ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ.

وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

ذَاقَ طَعْمَ الْإِيمَانِ مَنْ رَضِيَ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا.

İNSAN, İMAN VE HAYAT

Muhterem Müslümanlar!

Okuduğum ayet-i kerimelerde Cenâb-ı Hak şöyle buyurmaktadır: **“Biz insanı en güzel biçimde yarattık. Sonra onu aşağıların aşağısına indirdik. Ancak iman edip yararlı işler yapanlar müstesna! Onlar için kesintisiz bir ödül vardır.”**¹

Okuduğum hadis-i şerifte ise Sevgili Peygamberimiz (s.a.s) şöyle buyuruyor: **“Allah’ı Rab, İslâm’ı din, Muhammed’i peygamber olarak gönülden benimseyen kimse imanın tadını almış olur.”**²

Aziz Müminler!

Yerlerin ve göklerin yegâne sahibi olan Yüce Allah, insanı mükemmel biçimde yaratmıştır. Ona, doğru ile yanlış ayırt etmeye yarayan bir akıl ve iyilik yolunda rehberlik eden bir vicdan vermiştir. Güçlü, bilinçli, irade ve sorumluluk sahibi bir varlık olarak insan, kâinatın gözbebeğidir.

İnsanı yoktan var eden, onu yediren, içiren, doyuran, koruyan Allah Teâlâ’nın ondan istediği ise iman etmesi ve güzel işler yapmasıdır. İnsanın var oluş sebebi, bir kul olarak emaneti yüklenip dünyayı insanlık için huzurlu, adil ve yaşanabilir bir yuva kılmaktır.

Kıymetli Müslümanlar!

İnsanoğlu son derece üstün niteliklere, ayrıcalıklı güç ve yeteneklere sahiptir. Bunlar sayesinde iyiliğe niyet edip hayatı iyi yönde idare edebilir. Ama kötülüğü isteyip dünyaya zulüm de yayabilir. Sabırlı, azimli, fedakâr, barışçıl ve adil tavırlarıyla mutlu bir dünya inşa edebileceği gibi cahil, bencil, hırslı, aceleci ve nankör tutumu yüzünden kendini ve çevresini tehlikeye de atabilir.

Bu yüzden Rabbimiz, insanı hiçbir zaman başıboş bırakmamıştır. Yarattıktan sonra kenara çekilip, dünyayı kendi haline terk etmemiştir. O her an görür, gözetir, yönetir. Rabbimiz, insanın hayatta yalnız, nimetsiz ve yardımsız kalmasına izin vermemiştir. O her an yanımızda, şah damarımızdan daha yakınımızdadır. Cenâb-ı Hakkın bizlere en büyük desteği ise peygamberi ve kitabı aracılığıyla yol göstermesidir.

Değerli Müminler!

Allah’ın insanlığa rehber, hayat ışığı ve kurtuluş kaynağı olarak gönderdiği, akıl sahiplerini

peygamberimizin getirdiği bu kurtuluş reçetesini kabule davet eden ilâhî kanuna din denir. Din, ilk insanla birlikte var olmuş ve son güne kadar da var olacaktır. Bu cuma vakti, bu mübarek mescitte buluşan müminler olarak hepimiz biliyoruz ki, **“Kuşkusuz Allah katında din İslâm’dır.”**³ Kıyamete kadar bütün insanlık, Sevgili Peygamberimize ümmet olmakla, onun davetine icabet etmekle mükelleftir. Zira **“Kim İslâm’dan başka bir din arama çabası içine girerse, bilsin ki bu kendisinden asla kabul edilmeyecek ve o âhirette ziyan edenlerden olacaktır.”**⁴

İnsanın sorularına cevap alabileceği, sorunlarına çözüm bulabileceği en sağlam bilgi kaynağı dindir. Dinin davetine uyarak iman eden kimse, hayatının en doğru kararını vermiştir. Müslüman olmuş, şeref bulmuştur. Herhangi bir zorlama olmadan, kendi tercih ve arzusuyla Allah’a yönelmiştir. İçten bir bağlılıkla O’nun emir ve yasaklarını kabul etmiştir. Artık ondan, bu imanın gereklerini yerine getirmesi, mümince yaşaması beklenir.

Değerli Müslümanlar!

İslâm, eşsiz bir inanç, ibadet ve ahlâk sistemidir.

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

diyerek kelime-i şehâdet getirmek, dünya ve ahiret için inanç, umut ve mutluluk kapılarını açmaktır. Bu kapıdan geçen kimse, düzen ve itina ile namazını kılar. Namaz ki dinimizin direği, kalbimizin nurudur. Aşk ve sabırla orucunu tutar. Oruç ki nefsin ve şeytanın esiri olmaktan bizi koruyan kalkandır. İhlas ve keremle zekâtını verir. Zekât ki geçici dünya malını, ebedi kazanca ve kardeşliğe dönüştüren köprüdür. Sadakat ve teslimiyetle haccını eda eder. Hac ki Kâbe’nin eteğinde insanı kendisiyle ve diğer mümin yüreklerle buluşturan mukaddes yolculuktur.

İslâm’da ibadetin amacı, insanın kendisiyle, Rabbiyle ve diğer bütün varlıklarla sağlıklı bir iletişim kurmasını sağlamaktır. Bu sebeple her bir ibadet, güzel ahlâk ile tamamlanmayı bekler. Müslümanca bir hayat ibadetsiz olduğu gibi ahlâkî ilkelere de sahip çıkmakla yaşanır. Hakkı korumak ve zulme izin vermemek, merhameti yaşatmak ve şiddete engel olmak, Müslüman olmanın vazgeçilmez gereğidir. Adalet, dürüstlük tevazu ve cömertlikle hayata bereket katmak, Müslüman’ın asli kişiliğidir. Unutmayalım ki, aklını hakka, kalbini hayra imkânlarını yararlı işlere bağlayanlar, iman gereğini yerine getirmiş olur.

¹ Tîn, 95/4-6.

² Müslim, İmân, 56.

³ Âl-i İmrân, 3/19.

⁴ Âl-i İmrân, 3/85.

Hazırlayan: Mehmet xxx, xxx Camii İmam-Hatibi
Redaksiyon: İl İrşat Kurulu

HUTBE DUALARI

Cuma Hutbesi

- Minbere çıkarken aşağıdaki dualar okunur:

Birinci basamakta;

اللَّهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ * وَيَسِّرْ عَلَيْنَا خَزَائِنَ فَضْلِكَ وَكَرِّمِكَ يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ وَيَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ*

Üçüncü basamakta;

رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي * وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي * وَاخْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي * يَفْقَهُوا قَوْلِي * رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ * رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا وَفَهْمًا وَالْحَقِيقِي بِالصَّالِحِينَ *

Beşinci veya yedinci basamakta;

اللَّهُمَّ هَذَا الشَّأْنُ لَيْسَ بِشَأْنِي وَهَذَا الْمَكَانُ لَيْسَ بِمَكَانِي * اللَّهُمَّ يَسِّرْ لِي أَمْرِي وَتَقَبَّلْهُ مِنِّي * وَسَلَامٌ عَلَى جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ * وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ *

***

- İç ezanın bitmesiyle birlikte aşağıdaki şekilde birinci hutbe îrâd edilir.

Birinci Hutbe

الْحَمْدُ لِلَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنُتَوِّبُ إِلَيْهِ * وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا * مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ * وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ * نَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ * وَنَشْهَدُ أَنَّ سَيِّدَنَا مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ * اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ * أَمَّا بَعْدُ فَيَا عِبَادَ اللَّهِ، أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَطَاعَتِهِ * إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ * قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ الْكَرِيمِ * بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ *

- Hutbe metnindeki serlevha ayet okunur, ardından **صَدَقَ اللَّهُ الْعَظِيمُ** denilir.

وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

- Hutbe metnindeki serlevha hadis okunur, ardından **صَدَقَ رَسُولُ اللَّهِ فِيمَا قَالَ أَوْ كَمَا قَالَ** denilir.

- Hutbenin Türkçe bölümü okunur. Sonra aşağıdaki metin okunur:

أَلَا إِنَّ أَحْسَنَ الْكَلَامِ وَأَبْلَغَ النَّيْطَامِ * كَلَامُ اللَّهِ الْمَلِكِ الْعَزِيزِ الْعَلَامِ * كَمَا قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي الْكَلَامِ * وَإِذَا فُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ *

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ * صَدَقَ اللَّهُ الْعَظِيمُ وَقَالَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ: التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ * أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ * وَأَسْأَلُ اللَّهَ لِي وَلِكُلِّ تَوَفِيقٍ *

- Birinci hutbe ile ikinci hutbe arasında otururken şu dua okunur:

بَارَكَ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ وَلِسَائِرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ * وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ * الْأَخْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ * إِنَّهُ
سَمِيعٌ قَرِيبٌ مُجِيبُ الدَّعَوَاتِ *

***

İkinci Hutbe

الْحَمْدُ لِلَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدَ الْكَامِلِينَ * وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ
أَجْمَعِينَ * تَعْظِيمًا لِتَبِيِّهِ وَتَكْرِيمًا لِفَخَامَةِ شَانِ شَرَفِ صَفِيِّهِ * فَقَالَ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ قَائِلٍ مُخْبِرًا وَآمِرًا * إِنَّ
اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا *

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ * كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ * إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ *
اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ * كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ * إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ *
اللَّهُمَّ انصُرِ الْإِسْلَامَ وَالْمُسْلِمِينَ * اللَّهُمَّ أَيِّدْ كَلِمَةَ الْحَقِّ وَالِدِّينَ *

- Ardından aşağıdaki şekilde dua edilir:

“Allah’ım! İslam’a ve Müslümanlara yardım et. Devletimizi ve milletimizi her türlü tehlikeden koru. Bize dünya ve ahirette iyilikler ve güzellikler ihsan eyle. Bizi, ana-babamızı ve bütün müminleri bağışla. Şüphesiz sen dualarımızı işiten ve kabul edensin.”

***

عِبَادَ اللَّهِ، اتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُوهُ *

- Sonra Nahl Sûresi 90. ayet mealıyla birlikte okunarak hutbeye son verilir.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ * بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ *
إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَائِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُونَ *

“Muhakkak ki Allah adaleti, iyiliği, akrabaya yardım etmeyi emreder. Çirkin işleri, fenalığı ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor.”

- Cuma namazının farzını kıldırmak üzere minberden inilip, mihraba geçilir.

***

Bayram Hutbesi

- Cuma hutbesinde minbere çıkarken birinci, üçüncü, beşinci veya yedinci basamakta okunan dualar okunur.

***

- Hatip, minbere çıktığında cemaatle beraber üç tekbir getirir. Sonra aşağıdaki şekilde birinci hutbe îrâd edilir:

Birinci Hutbe

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ * الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا * كَبِّرُوا اللَّهَ تَكْبِيرًا * اللَّهُ أَكْبَرُ
اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ *

سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا * كَبِّرُوا اللَّهَ تَكْبِيرًا * اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ
أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ *

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا * كَبِّرُوا اللَّهَ تَكْبِيرًا * اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا
إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ *

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ * وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ * نَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ * وَنَشْهَدُ أَنَّ
سَيِّدَنَا مُحَمَّدًا عَبْدَهُ وَرَسُولَهُ * اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ * أَمَّا بَعْدُ فَيَا عِبَادَ
اللَّهُ، أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَطَاعَتِهِ * إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ * قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ الْكَرِيمِ
* بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ *

- Hutbe metnindeki serlevha ayet okunur, ardından **صَدَقَ اللَّهُ الْعَظِيمُ** denilir.

وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

- Hutbe metnindeki serlevha hadis okunur, ardından **صَدَقَ رَسُولُ اللَّهِ فِيمَا قَالَ أَوْ كَمَا قَالَ** denilir.

- Hutbenin Türkçe bölümünden sonra aşağıdaki metin okunur:

أَلَا إِنَّ أَحْسَنَ الْكَلَامِ وَأَبْلَغَ النِّطَامِ * كَلَامُ اللَّهِ الْمَلِكِ الْعَزِيزِ الْعَلَامِ * كَمَا قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي الْكَلَامِ *
وَإِذَا فُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ *

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ * بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ * صَدَقَ اللَّهُ الْعَظِيمُ *
وَقَالَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ: التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ * أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ * وَأَسْأَلُ
اللَّهِ لِي وَلِكُلِّ تَوَفِيقَ *

- Birinci hutbe ile ikinci hutbe arasında şu dua okunur:

بَارَكَ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ وَلِسَائِرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ * وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ * الْأَخْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ * إِنَّهُ
سَمِيعٌ قَرِيبٌ مُجِيبُ الدَّعَوَاتِ *

***

İkinci Hutbe

الْحَمْدُ لِلَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدَ الْكَامِلِينَ * وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ
أَجْمَعِينَ * تَعْظِيمًا لِنَبِيِّهِ وَتَكْرِيمًا لِفَخَامَةِ شَانِ شَرَفِ صَفِيهِ * فَقَالَ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ قَائِلٍ مُخْبِرًا وَآمِرًا * إِنَّ
اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا *

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ * كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ * إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ *
اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ * كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ * نَكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ *
اللَّهُمَّ انصُرِ الْإِسْلَامَ وَالْمُسْلِمِينَ * اللَّهُمَّ أَيِّدْ كَلِمَةَ الْحَقِّ وَالِدِّينَ *

- Ardından aşağıdaki şekilde dua edilir:

“Allah’ım! İslam’a ve Müslümanlara yardım et. Devletimizi ve milletimizi her türlü tehlikeden koru. Bize dünya ve ahirette iyilikler ve güzellikler ihsan eyle. Bizi, ana-babamızı ve bütün müminleri bağışla. Şüphesiz sen dualarımızı işiten ve kabul edensin.”

***

عِبَادَ اللَّهِ، اتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوهُ *

- Sonra İsrâ Sûresi’nin 111. ayeti okunarak hutbeye son verilir.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ * بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ *

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَّلِيٌّ مِنَ الدُّنْيَا وَكَبِيرًا *

- Cemaatle beraber getirilen tekbirler eşliğinde minberden inilip, mihraba geçilir.

***